

Temeljem članka 39. Statuta HPS-a i članka 4. Pravilnika o školovanju u HPS-u Izvršni odbor HPS-a na sjednici zaključenoj 4. siječnja 2021. donosi:

PROGRAM TEČAJA ZA VODIČE NA LJETNO PLANINARENJE U HRVATSKOM PLANINARSKOM SAVEZU (A standard)

Izrazi koji se koriste u ovom Programu u muškom rodu, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

OSNOVNA OBILJEŽJA

1. Naziv

Osnovni naziv školovanja uređenog ovim programom je: **tečaj za vodiče na ljetno planinarenje**. Osim osnovnog naziva mogu se koristiti i nazivi: **tečaj za vodiče A standarda** ili **tečaj za vodiče društvenih izleta**.

2. Opis

Tečaj omogućava stjecanje znanja i vještina potrebnih za sigurno vođenje na ljetno planinarenje. Sadržaj i opseg standarda „Ljetno planinarenje“ (A standard) uređen je „Opisom standarda“ koji utvrđuje Komisija za vodiče HPS-a. Tečaj je namijenjen planinarima koji već vladaju znanjima i vještinama nužnima za sigurno kretanje po terenima A standarda te žele svoje vještine i znanja nadograditi vodičkim elementima u uvjetima A standarda.

NADLEŽNOSTI

3. Stručna nadležnost

Za stručna pitanja o programu i njegovom provođenju nadležna je **Komisija za vodiče HPS-a** (u daljnjem tekstu Komisija).

4. Organizator

Organizator tečaja može biti:

- Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

5. Voditelj

Voditelja tečaja imenuje Komisija.

Za voditelja može biti imenovan isključivo **vodič HPS-a s važećom instruktorskom licencom A standarda**.

6. Nastavno osoblje

U svrhu kvalitetnog prijenosa stručnog znanja i vještina tečaj provodi ovlašteno nastavno osoblje, i to obavezno:

predavanja:

- predavanja iz nastavne cjeline »Vođenje na ljetno planinarenje« – vodič HPS-a s važećom instruktorskom licencom A standarda,
- predavanje »Prva pomoć« – liječnik ili medicinski tehničar,
- predavanje »Osnove spašavanja« – gorski spašavatelj HGSS-a,

vježbe:

- vježbu »Prva pomoć« – liječnik ili medicinski tehničar,
- sve vježbe osim vježbe prve pomoći – vodič HPS-a s važećom instruktorskom licencom A standarda.

U izvođenju programa mogu u svojstvu asistenata ili demonstratora, na poziv voditelja tečaja i pod njegovim nadzorom, sudjelovati vodiči HPS-a i druge stručne osobe.

Svo nastavno osoblje za svoj rad odgovorno je voditelju tečaja.

Postupak licenciranja i uvjeti za licenciranje nastavnog osoblja utvrđuju se odlukom Komisije.

ORGANIZIRANJE TEČAJA

7. Organizacijske zadaće

Pri organiziranju i provedbi tečaja na organizatora se primjenjuju zadaće i obveze uređene Pravilnikom o školovanju u HPS-u. Organizator je osobito dužan pravovremeno izraditi plan tečaja, od komisije zatražiti i pribaviti registraciju i verifikaciju te se skrbiti o provođenju tečaja u skladu s ovim Programom.

Pri obavljanju zadaća propisanih Pravilnikom o školovanju u HPS-u i odlukama Komisije, voditelj izravno surađuje s povjerenikom za školovanje u Komisiji, izvješćuje ga o organizacijskim okolnostima i primjenjuje njegove upute.

8. Uvjeti za upis

Obavezni uvjeti za upis polaznika su:

- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a – dokazuje se članskom iskaznicom s članskom markicom za tekuću godinu,
- završena opća planinarska škola HPS-a (iznimno, tečaju bez završene opće planinarske škole može pristupiti iskusni planinar stariji od 50 godina koji posjeduje više od 10 godina planinarskog iskustva i članstva u planinarskoj udruzi),
- preporuka matične planinarske udruge ili stanice vodiča,
- iskustvo stečeno sudjelovanjem u najmanje deset kvalitetnih tura po terenima i u uvjetima opisanim standardom za koje se član vodički osposobljava, u razdoblju od tri godine,
- navršениh 18 godina života,
- uplata školarine organizatoru tečaja.

Organizator može odrediti dodatne uvjete za upis polaznika.

U slučaju popunjenja kapaciteta organizator može odrediti i dodatni izlučni kriterij ili obustaviti daljnje upise.

9. Trajanje

Škola se izvodi u trajanju **4 dana**, raspodijeljena u dva vikenda.

Prvi i drugi vikend tečaja ne mogu biti razmaknuti više od mjesec dana.

10. Mjesto održavanja

Teorijski dio nastave provodi se u planinarskom objektu koji ima uvjete za održavanje predavanja te na terenima u njegovoj okolini.

Po potrebi, uz prethodno odobrenje Komisije i njezin nadzor, teorijski dio nastave može se provoditi po modelu nastave na daljinu putem odgovarajućeg elektroničkog servisa, uz obaveznu dostupnost voditelja i nastavnog osoblja za konzultacije.

Praktični dio nastave provodi se na planinskom terenu koji omogućuje provođenje vježbi A standarda.

NASTAVNI KURIKULUM

11. Predavanja

Teorijski dio nastave provodi se putem predavanja organiziranih u dvije nastavne cjeline. Tečaj sadrži sljedeća predavanja:

Br.	Nastavna tema	Sadržaj	Satnica
Nastavna cjelina »Opća planinarska znanja«			
1.	Planinarstvo	Planinarenje i planinarstvo, obilježja planinarstva (sport, rekreacija, kultura, turizam), međunarodne planinarske asocijacije, ustroj planinarske udruge, Hrvatski planinarski savez, djelatnosti / komisije HPS-a, članstvo, članska prava i dužnosti, člansko osiguranje, školovanje u HPS-u	1
2.	Povijest planinarstva	Razvoj planinarstva u svijetu, razvoj planinarstva u Hrvatskoj	1
3.	Planine	Postanak planina, planine svijeta, europske planine, hrvatske planine, zaštićena planinska područja u Hrvatskoj	1
4.	Meteorologija	Pojam vremena i klime, meteorološki elementi: temperatura, tlak i vlažnost zraka, vjetar, oblaci, oborine, pojave u atmosferi, prognoza vremena, procjena lavinske opasnosti	1
5.	Orijentacija	Načini orijentacije, zemljovid, korištenje kompasa, pronalaženje puta kroz tipski i zahtjevan teren, korištenje GPS uređaja	1
6.	Oprema	Planinarska obuća i odjeća, ruksak, oprema za noćenje u planini, oprema za vođenje, upoznavanje s tehničkom opremom	1
7.	Kretanje u planinama	Vještine kretanja u planini, osobne pripreme za planinarenje, kretanje na različitim terenima, signalizacija na planinarskim putovima, zahtjevni planinarski putovi, osnovni principi kretanja u stijeni	1
8.	Boravak u planinama	Priprema za višednevne ture, planinarski objekti, logorovanje, prinudno bivakiranje, prehrana, voda i higijena u planinama	1
9.	Opasnosti u planinama	Objektivne i subjektivne opasnosti: lutanje, procjenjivanje mogućnosti, spuštanje mraka, vremenske nepogode, smrzavanje, izloženost suncu, poskliznuće, odron, krpelji, životinje, minsko-eksplozivna sredstva, procjena rizika, preventivno djelovanje i mjere zaštite	1
10.	Prva pomoć	Postupak kod nesreće, oprema za prvu pomoć, osnovni postupci održavanja života, reanimacija, bočni položaj, gušenje stranim tijelom, pregled ozljeda, postupak s otvorenom ranom, krvarenje, zatvoreni i otvoreni prijelom, imobilizacija, životinje (krpelj, zmija), internistička stanja, srčane bolesti, hipoglikemija	2
11.	Osnove spašavanja	Potruga, procjena situacije, zbrinjavanje unesrećenog, dojava o nesreći, signalizacija na terenu, improvizirani načini nošenja, izrada improviziranih transportnih nosila, organizacija transporta unesrećene osobe, analiza i zapisnik o akciji spašavanja, Hrvatska gorska služba spašavanja	1

Br.	Nastavna tema	Sadržaj	Satnica
Nastavna cjelina »Vođenje na ljetno planinarenje«			
12.	Vodička služba HPS-a	Obilježja, uloga i sastavnice Vodičke službe HPS-a, članstvo, Pravilnik, kratak povijesni pregled, uloga stanica vodiča, školovanje vodiča	1
13.	Vodički standardi	Opis terena i uvjeta te ograničenja za vodičke standarde: ljetno planinarenje, zimsko planinarenje, sportsko penjanje, stijensko penjanje, ledno penjanje, alpinizam, planinsko skijanje	1
14.	Propisi od interesa za planinare	Zakon o udrugama, Zakon o volonterstvu, Zakon o sportu, Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti, Zakon o pružanju usluga u turizmu, podzakonski akti, Statut HPS-a i drugi akti planinarske udruge, sportske djelatnosti i stručni poslovi u sportu, volonterski rad u planinarstvu, zadaće i odgovornost vodiča	1
15.	Organiziranje planinarskih putovanja	Planiranje ture, korištenje planinarske literature i interneta, ugovaranje usluga za grupu, izračunavanje troškova, informiranje članova, višednevne akcije, pohodi, poslovi nakon završetka akcije, godišnji i mjesečni plan akcija	1
16.	Vođenje planinara	Priprema za vođenje, način vođenja skupine, zadaće vodiča u ime skupine, obraćanje vodiča skupini, autoritet, odgovornost	1
17.	Psihologija pojedinca i funkcioniranje grupe	Planinarska etika, psihologija pojedinca, frustracije i konflikti, isključivanje pojedinca iz grupe, sociološka obilježja skupine ljudi, obilježja vođenja specifičnih skupina (velike skupine, djeca), uloga vodiča	1
UKUPNO			18

12. Praktični rad

Praktični dio nastave provodi se u prirodi, na planinarskim izletima.

Tečaj treba sadržavati **najmanje dva organizirana planinarska izleta**.

Izlete treba ispuniti edukativnim sadržajima, usklađeno s nastavnim temama obrađenim putem predavanja.

Tijekom tečaja provode se sljedeće vježbe i praktični zadaci:

Br.	Nastavna tema	Sadržaj
1.	Planiranje izleta	<ul style="list-style-type: none"> korištenje zemljovida i tiskanih vodiča, izrada letka
2.	Obraćanje skupini i vođenje*	<ul style="list-style-type: none"> vođenje - predstavljanje vodiča, brojanje, kretanje u skupini, čekanje na križanjima, pregled opreme, prelazak ceste i sl.
3.	Pregled opreme	<ul style="list-style-type: none"> pregled opreme polaznika
4.	Orijentacija*	Vježba se izvodi na lako prohodnom terenu s dobrim vidikom, u uvjetima dobre vidljivosti. Od instruktora se očekuje da demonstriraju, a od polaznika da usvoje sljedeće postupke: određivanje strana svijeta pomoću sunca i kompasa, usjeverivanje zemljovida, kretanje po azimutu, razumijevanje brojčanog i grafičkog mjerila, određivanje stajne točke. Orijentacijske vještine uputno je uvježbati obilaskom jednostavnog orijentacijskog poligona u manjim skupinama

Br.	Nastavna tema	Sadržaj
5.	Primjena čvorova i vodičkog užeta*	Vježba obuhvaća ponavljanje osnovnih čvorova i demonstriranje i uvježbavanje izrade improviziranog rukohvata pomoću vodičkog užeta. Ponavljaju se i usvajaju sljedeći čvorovi: osmica, osmica s uplitanjem, lađarski, polulađarski i prusik, opcionalno: kravatni, bulin, ambulantni, dvostruki križni na zateg. Vježba ne obuhvaća izradu improviziranog pojasa („gaća“), improviziranog prsnog naveza, improviziranih transportnih nosila niti druge improvizacije, već polaznike treba uputiti da, u slučajevima kada je to potrebno, koriste odgovarajuću specijaliziranu opremu.
6.	Izrada improviziranog bivka	Vježba se izvodi tako da se formiraju skupine od 6-10 polaznika. Skupinama se daje uputa da sagrade bivak od stvari koje pronalaze u prirodi i opreme koju imaju sa sobom. Za izgradnju je dovoljno sat vremena. Instruktori će u analizi naglasiti što je dobro kroz razgovor o izboru mjesta za bivak, položaju i mjestu bivka te drugim zapažanjima te na greškama i propustima poučiti kako bi se bivak mogao kvalitetnije izvesti. Također, važan cilj vježbe je postizanje timskog rada. U analizi će se polaznicima ukazati na činjenicu da timski rad bolje funkcionira kada je organiziran, kada su zadaci raspodijeljeni i kada njime rukovodi jedna osoba - vodič, a ne svi pomalo.
7.	Prva pomoć	Vježba obuhvaća usvajanje i uvježbavanje sljedećih tehnika: ABC pregled, brzi pregled ozljeda, okretanje na bok, reanimacija, imobilizacija, previjanje rane. Vježba se provodi pod vodstvom liječnika ili medicinskog tehničara.
8.	Transport unesrećene osobe i organizacija spašavanja	Prvi dio vježbe obuhvaća upoznavanje s tehnikama transportiranja unesrećene osobe i izradu improviziranih transportnih nosila. Drugi dio vježbe, koji se u pravilu izvodi kao završna vježba tečaja, uključuje potragu za unesrećenom osobom temeljem dojave o nesreći, pružanje prve pomoći, izradu improviziranih transportnih nosila, organizaciju transporta unesrećene osobe i sveobuhvatnu analizu cijele akcije spašavanja.

Praktični dio nastave može se izvoditi u obliku kombiniranih vježbi koje sadrže zadatke prema navedenim nastavnim temama.

Vještine iz nastavnih tema označenih zvjezdicom (znakom *) usvajaju se postupno, stalnim proširivanjem i produbljavanjem, odnosno repetitivnim ponavljanjem prethodno iznesenog i usvojenog gradiva.

13. Literatura

Kao osnovna nastavna literatura za tečaj za vodiče na ljetno planinarenje koriste se sljedeća izdanja:

- A. Čaplar: Planinarski udžbenik, HPS,
- Skupina autora, Vodniški učbenik, PZS,
- R. C. Eng, Mountaneering: The Freedom of the Hills 8.

Uz osnovnu nastavnu literaturu mogu se koristiti sljedeća izdanja i mrežni izvori:

- Mrežne stranice Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr,
- Hrvatski planinar, časopis Hrvatskog planinarskog saveza,
- S. Long: Hill Walking: The Official Handbook of the Mountain Leader and Walking, Mountain Training UK,
- Z. Kristijan: Planinarski putovi, priručnik za markaciste, HPS,
- A. Čaplar: Planinarski vodič po Hrvatskoj, Mozaik knjiga,
- Ž. Poljak i A. Čaplar: Hrvatsko planinarstvo u 1000 slika, HPS,
- Skupina autora: Planinarska šola, PZS.

14. Ishodi učenja

Očekivani ishodi učenja su:

- osposobljenost za vođenje planinara u okviru svojeg standarda,
- osposobljenost za organiziranje planinarskih izleta, tura i pohoda,
- poznavanje komunikacijskih metoda i upravljanja skupinom,
- poznavanje opreme za vođenje,
- poznavanje Pravilnika o organiziranju i vođenju planinarskih izleta, tura i pohoda u HPS-u,
- poznavanje obveza i odgovornosti vodiča,
- poznavanje mjera sigurnosti i postupaka u slučaju nesreće.

15. Uvjeti uspješnosti završetka tečaja

Tijekom tečaja voditelj prati pohađanje predavanja te zalaganje sudionika u provođenju praktičnih vježbi i zadataka te utvrđuje za svakog polaznika zadovoljava li uvjete uspješnosti završetka tečaja.

Uvjeti uspješnog završetka tečaja su:

- sudjelovanje na najmanje 70% predavanja i
- sudjelovanje na najmanje 70% vježbi tečaja.
- sposobnost sigurnog kretanja u uvjetima A standarda.

Uspješnim završetkom tečaja polaznik stječe:

- stručni naziv **vodič pripravnik**,
- pisano uvjerenje o uspješno završenom tečaju.

Pisano uvjerenje o uspješno završenom tečaju ne zamjenjuje uvjerenje o uspješno položenom ispitu.

ISPIT

16. Provođenje ispita

Osposobljenost za vođenje na ljetno planinarenje utvrđujem se provjerom znanja i vještina na ispitu za vodiča na ljetno planinarenje.

Organizator ispita je Komisija za vodiče HPS-a.

Ispit je koncipiran tako da potakne polaznike na ponavljanje i utvrđivanje osnovnih znanja i vještina.

Provjera se provodi:

- ispitnom turom,
- pismenim ispitom,
- usmenim ispitom.

Provodi se **dva dana** tijekom jednog vikenda. Prvi dan ispita sastoji se od ispitne ture na kojoj se kandidati zajedno kreću po planinarskom terenu A standarda, naizmjenice vodeći svoju skupinu te od pismenog ispita. Pismeni ispit provodi se dva sata (120 minuta). Drugi ispitni dan sastoji se od poligonskog ispita, koji se sastoji obavezno od usmenog ispitivanja iz tema: »Planinarska oprema«, »Čvorovi i izrada rukohvata«, »Orijentacija«, »Prva pomoć i spašavanje« i drugih nastavnih tema. Voditelj ispita može izmijeniti raspored aktivnosti tijekom ispita, zavisno o okolnostima na terenu i raspoloživosti stručnog kadra.

17. Voditelj ispita

Ispit provodi ispitno povjerenstvo od najmanje 3 člana.

Voditelja ispita imenuje Komisija.

Za voditelja ispita može biti imenovan isključivo **vodič HPS s važećom instruktorskom licencom A standarda**.

Ostale članove ispitnog povjerenstva određuje voditelj ispita u dogovoru s povjerenikom za školovanje u Komisiji.

Pri obavljanju zadaća propisanih Pravilnikom o školovanju u HPS-u i odlukama Komisije, voditelj izravno surađuje s povjerenikom za školovanje u Komisiji, izvješćuje ga o organizacijskim okolnostima i primjenjuje njegove upute.

18. Uvjeti za pristup na ispit

Uvjeti za pristup na ispit su:

- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a - dokazuje se članskom iskaznicom s članskom markicom za tekuću godinu,
- članstvo u matičnoj stanici vodiča u tekućoj godini,
- vremenski razmak od najmanje 24 mjeseca od završetka opće planinarske škole,
- uspješno završen tečaj za vodiča na ljetno planinarenje (A standard),
- 10 kvalitetnih tura u akcijama vođenja, vježbama po terenima i u uvjetima A standarda – po mogućnosti u svojstvu pomoćnika vodiču (mentoru), ili izvođenje drugih vodičkih aktivnosti (predavanja, seminari i sl.), uključujući vježbe stanice vodiča, u razdoblju od tri godine.

Organizator i voditelj ne mogu odrediti dodatne uvjete za pristup na ispit.

19. Ispitni kriteriji i ocjenjivanje

Ispitna ocjena obuhvaća ocjenu osposobljenosti kandidata za samostalno i sigurno vođenje na terenima i u uvjetima koji su opisani A standardom.

Pri ocjenjivanju znanja i vještina kandidata primjenjuje se sljedeći sustav ocjenjivanja:

- **zadovoljio/la:** znanje ili vještina su dostatni da se kandidatu može povjeriti vođenje na terenima i u uvjetima koji su opisani A standardom,
- **nije zadovoljio/la:** znanje ili vještina nisu dostatni da se kandidatu povjeri vođenje na terenima i u uvjetima koji su opisani A standardom.

Uspješno položenim ispitom smatra se ispit u kojem znanje ili vještina kandidata ni u jednoj nastavnoj temi nisu ocijenjeni ocjenom „nije zadovoljio/la“.

Ako su određena znanja ili vještine kandidata na ispitu ocijenjene ispitnom ocjenom „nije zadovoljio/la“, voditelj ispita uputit će kandidata na ponavljanje ispita iz određenih nastavnih tema ili na ponavljanje cijeloga ispita.

20. Ispitni ishod

Uspješnim polaganjem ispita član stječe:

- stručni naziv **vodič HPS-a**,
- uvjerenje o položenom ispitu, odnosno diplomu HPS-a o stečenom stručnom nazivu,
- vodičku licencu A standarda,
- vodičku iskaznicu,
- vodičku značku.

USAVRŠAVANJE

21. Usavršavanje i obnavljanje znanja i vještina

Nakon završenog tečaja i položenog ispita zainteresirani član svoje djelovanje nastavlja stručnim usavršavanjem te redovnim obnavljanjem znanja i vještina:

- sudjelovanjem na organiziranim planinarskim izletima, turama i pohodima,
- vođenjem izleta, tura i pohoda u okviru standarda za koje je osposobljen i licenciran,
- sudjelovanjem u redovitim aktivnostima matične planinarske udruge i stanice vodiča,
- sudjelovanjem na stručnim seminarima i vježbama u organizaciji Komisije,
- razmjenom iskustva s drugim zainteresiranim članovima,
- korištenjem stručne literature,
- pohađanjem tečaja za vodiče B ili C standarda – ako to želi i ako ispunjava uvjete za upis.